

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РОЗРОБКОЮ ТА РЕАЛІЗАЦІЄЮ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі розглянуто чинники, що найбільше впливають на організацію управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. Проаналізовано теоретичні та методичні аспекти управління розробкою та реалізацією зовнішньоекономічної стратегії підприємства. Наведено алгоритми розробки та управління зовнішньоекономічною стратегією підприємства.

Ключові слова: підприємство, стратегія, стратегічні альтернативи, управління, ефективність.

Abstract

The work considers the factors that have the greatest influence on the organization of management of the enterprise's foreign economic activity. The theoretical and methodical aspects of managing the development and implementation of the enterprise's foreign economic strategy are analyzed. Algorithms for the development and management of the enterprise's foreign economic strategy are given.

Keywords: enterprise, strategy, strategic alternatives, management, efficiency.

Вступ

В сучасних надскладних умовах історичного розвитку України перед її підприємствами гостро постало питання про суттєве підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності. Це пов'язано з необхідністю кардинально збільшити надходження валютної виручки в Україну, оскільки втрата Україною багатьох традиційних ринків збуту своєї продукції через військову агресію росії та низку інших причин спричинила в 2022-23-х роках суттєве падіння українського експорту, що негативно вплинуло на стабільність курсу національної валюти та сприяло зростанню суверенного зовнішнього боргу України.

Метою цієї роботи є аналіз теоретичних і методичних аспектів управління розробкою і реалізацією зовнішньоекономічної стратегії на вітчизняних підприємствах в сучасних умовах та розроблення рекомендацій щодо підвищення її ефективності.

Результати дослідження

Під час роботи було проаналізовано основні чинники, що найбільше впливають на організацію управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства, та складено їх класифікацію (рис. 1).

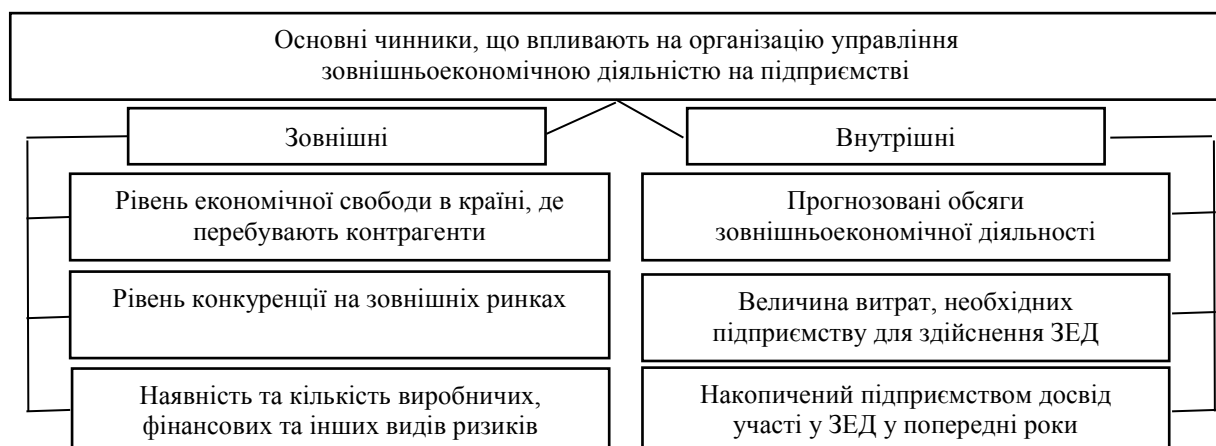

Рисунок 1 – Чинники, що найбільше впливають на організацію управління ЗЕД підприємства

При здійсненні зовнішньоекономічної діяльності керівники підприємств мають постійно вивчати і аналізувати низку важливих питань, які завжди повинні бути в центрі їх уваги (рис. 2).

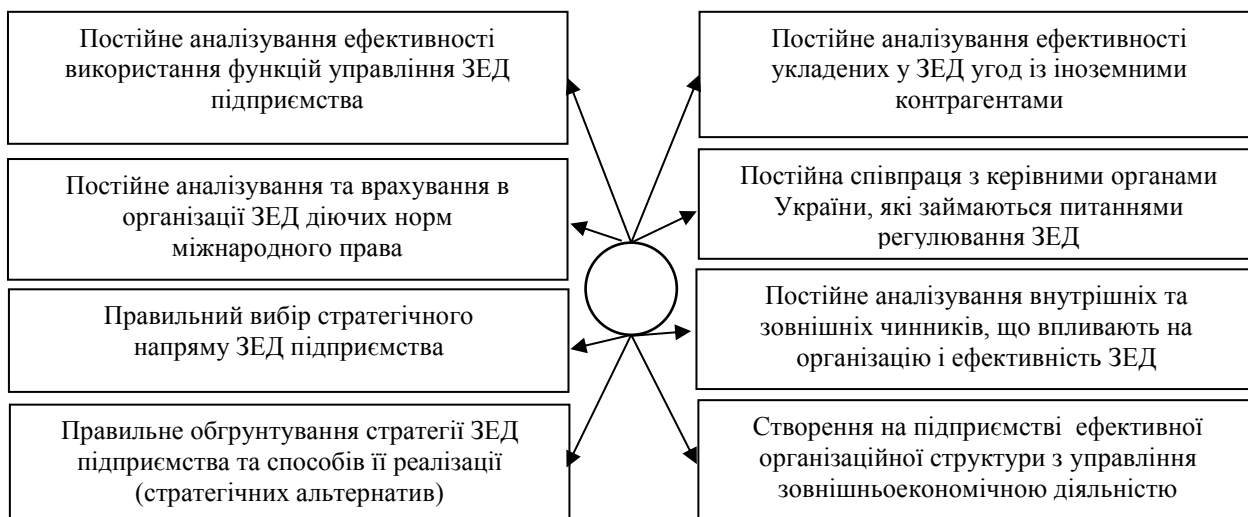

Рисунок 2 – Перелік основних питань, які мають постійно перебувати в центрі уваги керівників підприємств, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю

Аналізуючи інформацію, наведену на рис. 1 та рис. 2, було зроблено висновок, що основними задачами, які потрібно розв'язати керівникам підприємства для створення на підприємстві ефективної системи управління зовнішньоекономічною діяльністю, є: а) розроблення адекватної реаліям стратегії зовнішньоекономічної діяльності; та б) побудова дієвої організаційної структури управління, яка була би здатною реалізувати цю зовнішньоекономічну стратегію.

Зовнішньоекономічна стратегія підприємства – це напрям розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства на певну перспективу, узгоджений із загальною стратегією розвитку підприємства, який визначається керівниками підприємства за умов наявності неповної інформації про майбутній стан зовнішнього і внутрішнього середовища, в якому функціонує підприємство.

Оскільки зовнішньоекономічна стратегія підприємства за своєю суттю є функціональною стратегією підприємства, то вона, яка частина загальної стратегії розвитку підприємства, має свої особливості. На основі проведеного аналізу низки наукових праць ([1], [2] та інші) нами виокремлені деякі важливі особливості стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємства, до яких належать: узгодженість, комплексність, змістовність та пріоритетність.

Так, *комплексність* означає, що зовнішньоекономічна стратегія разом з іншими функціональними стратегіями підприємства (товарною, ціною, маркетинговою, конкурентною тощо) утворює цілісну систему, яка повинна створити сприятливі умови для успішної реалізації загальної стратегії розвитку підприємства.

Узгодженість означає, що зовнішньоекономічна стратегія підприємства має бути узгоджена з іншими функціональними стратегіями, насамперед, з таких питань, як розподіл ресурсів, терміни виконання запланованих заходів, перелік виконавців тощо.

Пріоритетність означає, що за певних умов має бути врахована послідовність виконання тих чи інших заходів, спрямованих на досягнення цілей у ЗЕД (насамперед, це характерно для підприємств, які здійснюють експортні операції).

Змістовність означає, що перелік запланованих заходів може відрізнятися від заходів, які плануються в інших функціональних стратегіях. Наприклад, в [3], [4] наводяться такі заходи, як: а) створення стратегічних бізнес-підрозділів, які займаються окремими видами зовнішньоекономічної діяльності (наприклад, експортом певних видів продукції на певних ринках); б) визначення конкурентних переваг окремих видів продукції підприємства на певних ринках тощо.

Одним із основних питань, які мають перебувати у центрі уваги керівників підприємств, є розробка ефективної зовнішньоекономічної стратегії та шляхів успішної реалізації цієї стратегії. Нами було досліджено [1], [2], [3], та інші і запропоновано використовувати алгоритм розробки та реалізації зовнішньоекономічної стратегії підприємства, який наведено на рис. 3.

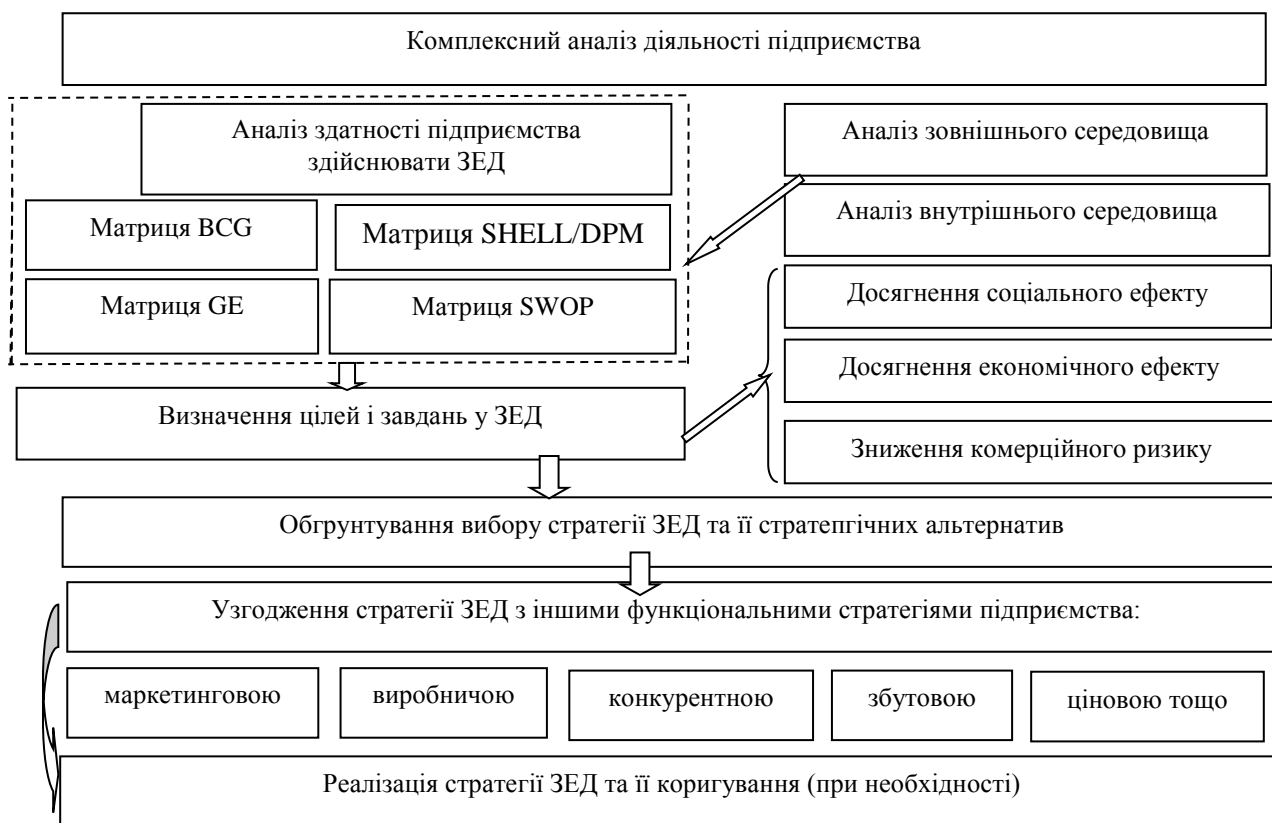

Рисунок 3 – Укрупнений алгоритм розроблення зовнішньоекономічної стратегії підприємства
Використання запропонованого алгоритму розробки та реалізації зовнішньоекономічної стратегії підприємства дозволить забезпечити підприємству високі конкурентні позиції на ринку.

Висновки

Правильно розроблена зовнішньоекономічна стратегія підприємства дозволяє обрати найкращий шлях експортно-імпоротної діяльності підприємства. При цьому потрібно постійно оцінювати ефективність і результативність зовнішньоекономічних операцій, а також коригувати обрану зовнішньоекономічну стратегію залежно від змін на ринку і вимог споживачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковпака Е.С., Біляк Т.О. Суть та види стратегій зовнішньоекономічної діяльності підприємства. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/163.pdf>.
2. Пергат Л.І. Етапи розробки стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/107870/18-Pergat.pdf?sequence=1>.
3. Бабій І.В. Формування та застосування стратегії зовнішньоекономічної діяльності в механізмі стратегічного управління машинобудівним підприємством. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2018/7.pdf.

Козловський Володимир Олександрович – к.е.н., доцент, професор кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: V@Vin.UA або kozlovskiy.vk.vntu.edu.ua

Kozlovskiy Volodymyr Oleksandrovych – Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsya, e-mail: V@Vin.UA or kozlovskiy.vk.vntu.edu.ua

Пиливець Анна Володимирівна – студентка 4-го курсу групи МВКД-206, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: pyliavets.ann@gmail.com

Pyliavets Anna Volodymyrivna – 4th year student of the MVKD-20b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsya, e-mail: pyliavets.ann@gmail.com